

KORRALDUS

25.02.2026 nr DM-132797-22

Männiku IV liivakarjääri mäeeraldise (KL-522691) korrastamistingimuste esitamine

1. OTSUS

Arvestades alljärgnevat, võttes aluseks maapõueseaduse § 81 lõike 3 ning tuginedes Maa- ja Ruumiameti 27.08.2025 kirjale nr 7-1/25/12387-2, Riigi Kaitseinvesteeringute Keskuse 28.08.2025 kirjale nr 4-4/25/3877-2 ja 23.01.2026 kirjale nr 4-4/26/3877-4, Saku Vallavolikogu 16.10.2025 otsusele nr 40 ja Järvekivi Osäühingu 30.06.2025 esitatud taotlusele, **otsustab Keskkonnaamet:**

1.1 esitada OÜ-le INF Maavarad (registrikood 14273374) kuuluva Männiku IV liivakarjääri maavara kaevandamise keskkonnalaos nr KL-522691 alusel kaevandatud maa korrastamisprojekti koostamiseks järgmised korrastamistingimused:

1.1.1. Korrastatud maa sihtotstarve:

1.1.1.1. Korrastatud maa sihtotstarve määratakse vastavalt maakatastriseaduses sätestatule.

1.1.1.2. Kaevandatud maa korrastada metsamaaks ja kaitsealustele liikidele sobilikuks elupaigaks.

1.1.2. Uute pinnavormide nõlvade ja kaevandatud maa kujundamise nõuded:

1.1.2.1. Korrastatud ala reljeef ja pinnavormid peavad olema võimalikult looduslähedased. Karjääri külgede nõlvus tuleb korrastamisel valida selline, et oleks välditud varingud, lihked ja erosioon. Nõlvad ei tohi olla järsemad kui nõlva moodustava materjali looduslik varisemisnurk.

1.1.2.2. Kaevandamisala servadesse jäävad nõlvad (karjääri põhja- ja lõunaservas) tuleb kujundada vähemalt osaliselt laugemaks (nt 1:3), et ei jääks liikumist raskendavaid järsakuid.

1.1.2.3. Tagada, et korrastatud ala ei kujutaks oma iseärasustest tulenevalt ohtu seal liikuvatele inimestele või loomadele ning maastiku üldilme oleks esteetiliselt vastuvõetav.

1.1.3. Mulla kasutamise ja käitluse nõuded:

1.1.3.1. Selgitada välja tasandatud mäeeraldise ja selle teenindusmaa, sh nõlvade, kasvukihiga ja/või mullaga katmise vajadus. Kasvukihi ja/või mullaga katmise vajaduse korral fikseerida mäeeraldise teenindusmaa piires korrastamiseks vajaliku kasvukihi ja/või mulla kogus ja lisada kasvukihi ja/või mulla kvaliteedi nõuded.

1.1.3.2. Männiku kõre ja kivisalisliku püsielupaigaga kattuv osas, kus on lubatud kaevandada, tuleb korrastada mäeeraldis ja selle teenindusmaa kõre ja kivisalisliku elutingimustele vastavaks alaks – ala tuleb jätta avatud liivapinnasega ning tagada, et ei tekiks alade kinnikasvamist.

Mulla/orgaanikaga katmist püsielupaigaga kattaval alal teha ei tohi.

1.1.3.3. Kõre ja kivisisaliku elutingimustele vastava ala kujundamisel tuleb rajada alale päikesele avatud 1,5 - 2,5 m kõrgused liivavallid. Vallide südamikuna on lubatud kasutada kaevandamisel üle jäävat huumusevaest katendit ja kände, mis tuleb pealt katta piisava paksusega (vähemalt 30 cm) puhta liiva liivakihi, vältimaks alade kinnikasvamist.

1.1.4. Veerežiimi kujundamise nõuded:

1.1.4.1. Karjäärialal kujunev põhjaveetase peab vastama maa kasutamise sihtotstarbele. Metsamaal ei tohi põhjavee tase tõusta kõrgemale kui 0,7 m sügavuseni maapinna madalamast kohast.

1.1.4.2. Kaevandamine on lubatud kuni kõrguseni 43,6 abs m. Mäeeraldise ala liigniiseks jäämise võimalust ja puhta liivaga täitmise vajadust arutada liigieksperdiga ning käsitleda korrastamisprojekti.

1.1.5. Bioloogilise korrastamise nõuded:

1.1.5.1. Korrastamisprojekti anda bioloogilise korrastamise lahendus, sealhulgas määrata kasutatavad puuliigid ja vajalik istikute arv.

1.1.5.2. Rajatava Kangru liiklussõlme ja kaevandatava ala vahele peab jääma minimaalselt 25 m laiune kaevandamata vöönd loomade liikumiseks (sh kõre ja kivisisaliku, kelle püsielupaigaga taotletav ala kattub). Vööndi laiust mõõdetakse Männiku kõre ja kivisisaliku püsielupaiga ja taristu vahelisest piirist lähtudes (ei kattu täielikult mäeeraldise piiriga).

1.1.5.3. 25 - 50 m kaugusel püsielupaiga piirist (täiendava 25 m laiusele ribale kaevandamata vööndist läänes) tuleb kaevandamise järgsel ala korrastamisel istutada üksikpuid (10 - 25 m vahedega). Püsielupaiga taasmetsastamine on keelatud.

1.1.6. Lisatingimused:

1.1.6.1. Korrastamisprojekti põhjendada kasutatava tehnoloogia valikut lähtuvalt korrastamistingimustest, keskkonnatingimustest ja majanduslikest kaalutlustest.

1.1.6.2. Kaevandatud maa korrastamisprojekt koostada vastavalt keskkonnaministri 07.04.2017 määruses nr 12 „Uuritud ning kaevandatud maa korrastamise täpsustatud nõuded ja kord, kaevandatud maa korrastamise projekti sisu kohta esitatavad nõuded ning maa korrastamise akti sisu ja vorm“ esitatud nõuetele.

1.1.6.3. Kõre ja kivisisaliku elupaiga rajamisel tuleb tööde planeerimisele kaasata vastav ekspert ning järgida kõre ja kivisisaliku kaitse tegevuskava, arvestades ka Kangru liiklussõlme jalakäijate silla alla rajatava läbipääsuga kõrele. Rajada alale päikesele avatud liivavallid ja kujundada kõrele sobilikud madalad laugete kallastega kudemisveekogud (3 - 4 tk), mille sügavus ei tohi ületada 0,6 m (kõrele on parimad veekogud 30 cm sügavused, laugete nõlvadega 1-3°). Kudemisveekogude projekteerimisel ja rajamisel tuleb jälgida, et veekogud ei muutuks püsivaks. Peab säilima võimalus veekogude ära kuivamiseks juulikuu lõpus ja augustikuus või põhjani külmumiseks talvel (rajada erineva põhjakõrgusega tiike). Elupaiga kujundamisel on lubatud kasutada vähesel määral kände ja lamapuitu.

1.1.6.4. Mäeeraldise ja selle teenindusmaa piiridesse kuuluvalt alalt tuleb likvideerida kõik keskkonnaohtu ja ala hilisematele kasutajatele ohtu kujutada võivad seadmed ja ehitised.

1.1.6.5. Korrastamisprojekti koostades aluseks võtta Maves OÜ koostatud töö nr 21084 „Tallinn-Saku liivamaardla kaevandamise suundumuste uuring“.

1.1.6.6. Korrastamisprojekt kooskõlastada Saku Vallavalitsusega enne Keskkonnaametile rakendamise nõusoleku saamiseks esitamist.

2. ASJAOLUD

Järvekivi Osaühing (registrikood 16852099, aadress Pärnu mnt 158/1, Kesklinna linnaosa, Tallinn) esitas 30.06.2025 Keskkonnaametile taotluse (registreeritud KOTKAS-s 30.06.2025 menetluse nr M-132797 juurde) Männiku IV liivakarjääri mäeeraldise korrastamistingimuste saamiseks.

Järvekivi Osaühingule kuulus maavara kaevandamise keskkonnaluba (*kaevandamisluba*) nr KL-522691 (kehtivusajaga 14.03.2025 – 14.03.2030), mille alusel kaevandatakse Tallinna-Saku maardla (registrikaardi nr 109) Männiku IV liivakarjääri mäeeraldisel ehitusliiva. Lähtuvalt Järvekivi Osaühingu ja OÜ INF Maavarad 22.12.2025 esitatud ühisavaldusest registreeris Keskkonnaamet 16.01.2026 korraldusega nr DM-134875-2 Männiku IV liivakarjääri keskkonnaloa ümber OÜ INF Maavarad nimele.

Männiku IV liivakarjäär asub Harju maakonnas Saku vallas Männiku külas riigile kuuluval kinnistul Männiku liivakarjäär 4 (katastritunnus 71901:001:1176; registriosa nr 25812750), mille riigivara valitseja on Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium ja volitatud asutus Maa- ja Ruumiamet. Mäeeraldise pindala on 6,75 ha ja teenindusmaa pindala on 7,75 ha.

Keskkonnaloale nr KL-522691 on kaevandatud maa kasutamise otstarbeks märgitud metsamaa ja kaitsealustele liikidele sobilik elupaik.

Keskkonnaloale nr KL-522691 on Männiku kõre ja kivisisaliku püsielupaiga kaitse-eeskirjast lähtuvalt määratud mitmed korrastamisega seotud kõrvaltingimused (7, 13, 15 ja 16), mis kuuluvad täitmisele. Keskkonnaloale kantud kõrvaltingimused keelavad püsielupaiga metsastamise, kohustades samal jätma raadamata rohevõrgustiku toimimiseks vajaliku ala. Parema arusaadavuse huvides täpsustatakse kõrvaltingimuste sõnastust ja määratakse korrastamistingimuste punktides 1.1.2.2., 1.1.3.2, 1.1.4.2., 1.1.5.2., 1.1.5.3 ja 1.1.6.3.

3. KAALUTLUSED KORRASTAMISTINGIMUSTE ESITAMISEL

3.1. Täiendavad kaalutlused

3.1.1. Maapõueseaduse (*MaaPS*) § 80 lõike 1 ja § 81 alusel peab kaevandamisloa omaja kaevandatud maa korrastama tehnoloogia seisukohalt otstarbekal ajal. Kaevandatud maa korrastatakse kaevandatud maa korrastamise projekti (*korrastamisprojekti*) alusel. Korrastamisprojekti koostamise korraldab kaevandamisloa omaja Keskkonnaameti esitatud korrastamistingimustest lähtuvalt.

Korraldusega esitab Keskkonnaamet kaevandamisloa omajale korrastamistingimused, lähtudes keskkonnamõju hindamise soovitustest (juhul kui see on hinnatud), kaevandamisloale kantud korrastamise suunast, maaomaniku ja kohaliku omavalitsuse arvamustest. Juhul kui

kaevandatud maa asub riigikaitse ehitise maa-alal või selle piiranguvööndis, arvestatakse ka Riigi Kaitseinvesteeringute Keskuse arvamust. Lisaks Keskkonnaameti poolt esitatud korrastamistingimustele tuleb korrastamisprojekti koostamisel lähtuda MaaPS § 81 lõikes 9 sätestatud nõuetest.

3.1.2. Keskkonnaamet küsis MaaPS § 81 lõike 5 alusel 13.08.2025 kirjaga nr DM-132797-2 kohaliku omavalitsuse üksuse (Saku Vallavalitsus), maaomaniku (Maa- ja Ruumiamet) ja Riigi Kaitseinvesteeringute Keskuse arvamust Männiku IV liivakarjääri korrastamistingimuste väljastamiseks, arvamuse andmise tähtajaga hiljemalt 14.09.2025. Kiri saadeti teadmiseks ka Järvekivi Osaühingule.

Maa- ja Ruumiamet palus 27.08.2025 kirjaga nr 7-1/25/12387-2 (registreeritud KOTKAS-s 28.08.2025 numbriga DM-132797-4) korrastamistingimuste eelnõud täiendada järgmiselt:

- 1) lisada tingimustele punkt 1.1.2.3. järgmises sõnastuses: „Tagada, et korrastatud ala ei kujutaks oma iseärasustest tulenevalt ohtu seal liikuvatele inimestele või loomadele ning maastiku üldilme oleks esteetiliselt vastuvõetav.“;*
- 2) lisada tingimustele punkt 1.1.5.3. järgmises sõnastuses: „Metsa istutamine teostada selliselt, et alal oleks hiljem võimalik hooldetöid teha mehhaniseeritult.“;*
- 3) lisada tingimustele punkt 1.1.6.4. järgmises sõnastuses: „Mäeeraldise ja selle teenindusmaa piiridesse kuuluvalt alalt tuleb likvideerida kõik keskkonnoahtu ja ala hilisematele kasutajatele ohtu kujutada võivad seadmed ja ehitised.“.*

Keskkonnaamet täiendab korrastamistingimuste eelnõud Maa- ja Ruumiameti ettepanekutest lähtuvalt osaliselt ning lisab korrastamistingimustesse punktid 1.1.2.3 ja 1.1.6.4 muutmata sõnastuses. Pakutud punkti 1.1.5.3 selles sõnastuses ei pea Keskkonnaamet põhjendatuks lisada, kuivõrd metsamaaks korrastamise suund määrati loale seetõttu, et osa mäeeraldise alast peab jääma raadamata ja säilima metsamaana, kuid püsielupaika taasmetsastada lubatud ei ole. Üksikpuude hõredalt istutamine on lubatud.

Riigi Kaitseinvesteeringute Keskus nõustus 28.08.2025 kirjaga nr 4-4/25/3877-2 (registreeritud KOTKAS-s 28.08.2025 numbriga DM-132797-5) korrastamistingimuste eelnõuga ega esitanud täiendavaid ettepanekuid.

Saku Vallavalitsus palus 11.09.2025 kirjaga nr 6-4/273-2 (registreeritud KOTKAS-s 11.09.2025 numbriga DM-132797-6) arvamuse andmise tähtaega pikendada kuni 28.10.2025, tingituna Saku Vallavolikogu istungite toimumise ajast. Keskkonnaamet nõustus 18.09.2025 kirjaga nr DM-132797-7 tähtaega pikendama soovitud ajani.

Saku Vallavolikogu esitas 16.10.2025 otsusega nr 40 (registreeritud KOTKAS-s 21.10.2025 numbriga DM-132797-9) korrastamistingimuste eelnõu täiendamiseks järgmised punktid:

- 1. Kõnealuse ala näol on tegemist eelkõige Kiili valla elanike jaoks olulise tulevase rekreatsioonialaga ja võimaliku supluskohaga, sest sinna on ette nähtud eelkõige Kiili valla elanike jaoks ka veekogule ligipääs. Seega tuleb arvestada, et nii Männiku liivakarjääri kui*

kõnealuse Männiku IV liivakarjääri korrastamise käigus toimuks sujuv üleminek vette ja kahe mäeeraldise vahele ei tohi valli jääda.

2. *Kuna rekreatsiooniala hakkavad eeldatavalt väga palju kasutama just Kiili valla elanikud, siis peame vajalikuks korrastamistingimuste osas küsida arvamust ka Kiili vallalt.*
3. *Korrastamisprojekti koostades aluseks võtta AS-i Maves poolt koostatud töö „Tallinn-Saku liivamaardla kaevandamise suundumuste uuring“.*
4. *Korrastamisprojekt kooskõlastada enne rakenduse nõusoleku saamist Saku Vallavalitsusega.*

Keskkonnaamet kaalus Saku Vallavolikogu tingimusi. Männiku IV liivakarjääri keskkonnaloaga ei ole määratud, et ala kujundatakse rekreatsioonialaks ning puhkeala loomisel ja seenduval veekogu kasutamisel avaliku supluskohana peab maaomanik tagama selle hoolduse, korrashoiu ja ohutuse. Maa- ja Ruumiamet maaomanikuna ei ole selleks valmidust kinnitanud. Samuti tuleb märkida, et külgneva Männiku liivakarjääri keskkonnaluba nr KMIN-135 kehtib aastani 2045 ning karjääriala on senikaua mäetööde tegemiseks st avalikkuse jaoks tegelikult ohutsoon, kus suplemine ei tohiks olla lubatud seni, kuni karjäär on korrastatuks tunnistatud. Männiku IV liivakarjääris kaevandamisel ei ole nõlva hoidetervikut arvestatud Männiku liivakarjääriga piirnevale alale, et tagada paremad tingimused Männiku kõre ja kivisisalike elupaigale. Lisaks näeb korrastamistingimuse punkt 1.1.2.2 ette (lähtuvalt keskkonnaloa kõrvaltingimusest nr 13), et kaevandamisala servadesse jäävad nõlvad (karjääri põhja- ja lõunaservas) tuleb kujundada vähemalt osaliselt laugemaks (nt 1:3), et ei jääks liikumist raskendavaid järsakuid. Seega arvestavad esitatavad korrastamistingimused Saku Vallavolikogu nõudega nr 1 suuremas osas.

Kiili vallalt korrastamistingimuste eelnõule arvamuse küsimist Keskkonnaamet vajalikuks ei pea, kuivõrd Männiku IV liivakarjäär asub haldusjaotuselt Saku valla territooriumil ning MaaPS § 81 lõike 5 alusel tuleb arvamust küsida kohaliku omavalitsuse üksuselt. Saku Vallavolikogu ettepanekut arvestades nõustub Keskkonnaamet korrastamistingimuste eelnõu saatma Kiili vallale teadmiseks.

Saku Vallavolikogu nõuded nr 3 ja 4 on asjakohased ning Keskkonnaamet lisab korrastamistingimustesse punktid 1.1.6.5 (*Korrastamisprojekti koostades aluseks võtta Maves OÜ koostatud töö nr 21084 „Tallinn-Saku liivamaardla kaevandamise suundumuste uuring“*) ja 1.1.6.6 (*korrastamisprojekt kooskõlastada Saku Vallavalitsusega enne Keskkonnaametile rakendamise nõusoleku saamiseks esitamist*).

Järvekivi Osaühing tegi 15.08.2025 e-kirjaga (registreeritud KOTKAS-s 18.08.2025 numbriga DM-132797-3) ettepaneku täpsustada korrastamistingimuste punkte 1.1.5.2 ja 1.1.6.3. Loa omaja hinnangul ei pea loa alusel jätma midagi kaevandamata ja seega palub 13.08.2025 saadetud eelnõu kohase punkti 1.1.5.2 sõnastada järgmiselt: *Mäeeraldise idakülg (piiripunktide 2' – 10' vahelisel alal) korrastada 50 m laiuselt metsamaaks, selliselt et idapoolne 25 m on tagatud täisväärtuslik mets ja läänepoolsest 25 m alal on tagatud üksikpuude võõnd (10 – 25 m vahedega)*. Lisaks palus Järvekivi Osaühing punkti 1.1.6.3 lisada, et veekogude rajamiseks on lubatav kaevandamine vajalikus ulatuses (30 cm vee tagamiseks) allapoole mäeeraldise piiri ning defineeritaks sõna „lauge“, et vastavalt mäeeraldise põhja kõrgusele ja veetasemele planeerida tiigi suurus. Täiendavalt edastas Järvekivi Osaühing eksperthinnangu (Loodushoiu Ühing LUTRA „Eksperthinnang Männiku IV liivakarjääri mäeeraldise piirkonna kujundamisest

kivisisaliku ja kõre elupaigana ning liikumiskoridorina ulukitele“, Tartu 2025; registreeritud KOTKAS-s 14.10.2025 numbriga DM-132797-8).

Keskkonnaamet vastas 03.11.2025 kirjaga nr DM-132797-10 Järvekivi Osaühingule, et ei saa nõustuda väitega, et Männiku IV liivakarjääri kaevandamisloa kohaselt ei pea mäeeraldisest midagi kaevandamata jätma. Loas on märgitud, et rajatava Kangru liiklussõlme ja kaevandatava ala vahele peab jääma minimaalselt 25 m laiune kaevandamata vöönd. Männiku IV mäeeraldisest itta rajatava taristu äär langeb kokku Männiku kõre ja kivisisaliku püsielupaiga piiriga ja taristu osadeks on ka mulle, selle veerežiimi parandamiseks ette nähtud piirdekraavid jms. Seega tuleb nii 25 m laiust kaevandamata jäävat ala kui ka kaevandamisjärgsel korrastamisel üksikpuude istutamist vajavat ala (25-50 m taristu äärest) mõõta püsielupaiga piirist lähtudes. Kuna mäeeraldise idakülge (piiripunktide 2' – 10' vahelisel alal) ei lange täpselt kokku püsielupaiga piiriga, siis ka mäeeraldisest kaevandamata jääva ala laius pole ühtlane, kitsenedes lõunast põhja liikudes.

Ettepanekuga 13.08.2025 saadetud eelnõu kohase punkti 1.1.5.2 muutmisega ei saa Keskkonnaamet nõustuda põhjusel, et kõre ja kivisisaliku püsielupaiga kaitsekord ei luba alade (taas)metsastamist. Seega tuleb lähtuda siiski kaevandamisloa kõrvaltingimustest, mille kohaselt 25 m laiune vöönd taristu (püsielupaiga) äärest peab jääma kaevandamata ning üksikpuudega korrastada tuleb sellest läände jääv täiendav 25 m laiune vöönd (25-50 m taristu/püsielupaiga piirist).

Mis puudutab tiikide rajamist allapoole mäeeraldise lubatud sügavuspiiri, siis see on lubatud MaaPS § 42 lõike 3 punkti 2 alusel. Lauge nõlv on 1-3° ning selle täienduse lisab Keskkonnaamet korrastamistingimuste punkti 1.1.6.3. Kõre, kes on kohastunud 10-30 cm sügavuse veetasemega, ei vali sigimiseks sügavaid tiike (niisketel aastatel, kui veetase on püsivalt kõrge ja madalaveelist osa vähe). Otstarbekas oleks seega hajutada riske erinevate tiigistruktuuridega. Eeltoodu alusel täpsustab Keskkonnaamet samuti punkti 1.1.6.3 ja määrab, et kudemistiikide max sügavus võib olla 0,6 m ning et see peab kas juulis-augustis kuivama või siis külmuma talvel põhjani (rajada erineva põhjakõrgusega tiike).

Loodushoiu Ühingu LUTRA koostatud eksperthinnangule andis Keskkonnaamet tagasiside 03.11.2025 kirjaga nr DM-132797-10, tuues ühtlasi välja, et korrastamistingimuste muutmise vajaduse üle saab otsustada täiendatud eksperthinnangu laekumisel. Täiendatud eksperthinnang laekus 17.12.2025 ja on registreeritud KOTKAS-s 17.12.2025 numbriga DM-132797-11. Keskkonnaamet tutvus sellega ning märgib kokkuvõtvalt järgmist.

Ekspert hinnangus on soovitatud kaevandamata vööndis olev puistu mäeeraldise piires osaliselt eemaldada, jättes selle põhjasuunalises otsas ja keskses osas alles 2-3 25 m laiust ja 75-100 m pikkust lõiku, mille vahele tekkivatesse tühikutesse/häiludesse rajatakse liivavallid. Ekspert hinnangust lähtub, et liiva väljastamine alal ei ole prioriteetne, oluline on sihtliikidele sobivate tingimuste loomine (vallrajatised). Toodud argumentatsioon ei kaalu üles ega põhjenda olemasoleva toimiva ökosüsteemi hävitamist, kuna selle olemasolu ei ole samuti sihtliikide soodsa seisundi säilimise jaoks vastunäidustatud. Samuti on vaieldav, kas sinna uute elupaikade rajamisest (liivavallid) tõusev keskkonnakasu on suurem olemasolevate elupaikade (metsariba)

kaotamisest tulenevast kahjust. Metsariba taimeistik on soodne keskkond sihtliikide toidubaasile (putukad) ja nad kasutavad selliseid ökotone meelsasti (tekkiva kaldega nõlv loob juba iseenesest kivisisalikele munemispaikasad). Lisaks pole antud soovitus võimalik järgida ka seetõttu, et see läheb vähemalt osaliselt vastuollu väljastatud keskkonnaloaga, kus on sätestatud nõue jätta 25 m vöönd Kangru liiklussõlme äärest kaevandamata. Metsa raadamine on osa kaevandamistegevusest, isegi kui eesmärgiks on elupaiga parandamine liikidele. Mäeeraldise lõunapoolses osas (Rail Baltic trassiga külgnevalt) on metsa eemaldamine ja liivavallide rajamine keskkonnaloaga kooskõlas ja põhjendatud.

Ekspert hinnangust ja ülal toodud kaalutlustest lähtuvalt täiendab Keskkonnaamet korrastamistingimuste eelnõud ja lisab punkti 1.1.3.3 ning osaliselt muudab ja täpsustab punkte 1.1.5.2, 1.1.5.3. ja 1.1.63.

3.1.3. Vastavalt haldusmenetluse seaduse § 40 lõikele 1 tuleb enne haldusakti andmist menetlusosalisele anda võimalus esitada oma arvamus ja vastuväited. Keskkonnaamet küsis 15.01.2026 kirjaga nr DM-132797-13 Järvekivi Osaühingu arvamust Männiku IV liivakarjääri korrastamistingimuste andmise otsuse eelnõule, paludes arvamus esitada hiljemalt 02.02.2026. Arvestades eelnõu täiendamist, edastas Keskkonnaamet selle sama kirjaga teadmiseks ka Saku ja Kiili Vallavalitsusele, Maa- ja Ruumiametile ning Riigi Kaitseinvesteeringute Keskusele.

Järvekivi Osaühing arvamust ei esitanud, samuti ei teinud seda OÜ INF Maavarad, kellele kuulub Männiku IV liivakarjääri luba alates kuupäevast 16.01.2026.

Riigi Kaitseinvesteeringute Keskus teatas 23.01.2026 kirjaga nr 4-4/26/3877-4 (registreeritud KOTKAS-s 23.01.2026 numbriga DM-132797-14), et täiendatud eelnõule ettepanekuid ja vastuväiteid ei ole.

3.1.4. Arvamuste esitamise tähtajast (s.o 02.02.2026) hiljem laekusid kirjad Saku Vallavalitsuselt (05.02.2025 kiri nr 6-4/273-7 on registreeritud KOTKAS-s 05.02.2026 numbriga DM-132797-15) ja Kiili Vallavalitsuselt (05.02.2026 kiri nr 9-12.2/1171-14 on registreeritud KOTKAS-s 05.02.2026 numbriga DM-132797-16). Kokkuvõtvalt paluti, et jätkuvalt arvestataks korrastamistingimustes supluskohta rajamise vajadusega ja supluskohaks sobilike laugete nõlvade kujundamisega.

Kohaliku omavalitsuse üksuste väljendatud murest lähtuvalt palus Keskkonnaamet 12.02.2026 kirjaga nr DM-132797-17 Maa- ja Ruumiametil, Riigi Kaitseinvesteeringute Keskusel, AS-il Silikaat ja OÜ-l INF Maavarad hiljemalt 23.02.2026 esitada arvamus Männiku IV liivakarjääri lääneküljele rannaala kujundamise võimalikkuse ja vajaduse üle ning hinnata, kas sellekohase nõude korrastamistingimustesse lisamine on põhjendatud. Samas kirjas jäi Keskkonnaamet juba varasemalt esitatud seisukohale, et Männiku IV liivakarjääri keskkonnalooga ei ole määratud, et ala kujundatakse rekreatsioonialaks.

OÜ INF Maavarad teatas 16.02.2026 e-kirjaga (registreeritud KOTKAS-s 16.02.2026 numbriga DM-132797-18), et nende sooviks on alati teha koostööd omavalitsustega. Samas palus loa omaja põhjalikult hinnata väljapakutud ideede tehnilist teostatavust, arvestades kehtivat

olukorda, liigi püsielupaiga paiknemist ning asjaolu, et kõnealusel alal ei ole lubatud kaevandamisega minna absoluutkõrgusest 43,6 m sügavamale.

Riigi Kaitseinvesteeringute Keskus teatas 18.02.2026 kirjaga nr 4-4/26/3877-6 (registreeritud KOTKAS-s 18.02.2026 numbriga DM-132797-19), et kõnealusel asukohas mistahes uute maakasutuste kavandamisel tuleb arvestada, et naabruses asuv Männiku harjutusväli on pidevalt kasutuses selliseks riigikaitselikuks tegevuseks, millega paratamatult kaasnevad keskkonnahäiringud nagu häiriv müra ja vibratsioon, mis levivad kogu piiranguvööndi ulatuses, sealhulgas taotletavale rannaalale. Tõenäoliselt ulatub samale alale ka muudest naabruses asuvatest või perspektiivsetest allikatest (kaevandused, riigitee, Rail Baltic) lähtuv müra. RKIK lähtub oma seisukoha kujundamisel ainult kavandatava tegevuse võimalikust mõjust riigikaitseliku ehitise töövõimele. RKIK hinnangul ei vähenda soovitud asukohas rannaala kujundamine riigikaitseliku ehitise töövõimet, seega RKIK sellele vastuväiteid ei esita. RKIK pädevuses ei ole hinnata antud asukohas rannaala kujundamise vajadust või sellekohase nõude korrastamistingimustesse lisamise põhjendatust.

Maa- ja Ruumiamet teatas 18.02.2026 kirjaga nr 7-1/25/12387-5 (registreeritud KOTKAS-s 19.02.2026 numbriga DM-132797-20), et nende hinnangul ei ole Männiku liivakarjäär 4 kinnisasjale avaliku ujumiskoha rajamine otseselt vajalik, kuid ei ole ka vastuväiteid lauge nõlvaga ujumiskoha rajamiseks, kui täidetud on alljärgnevad tingimused:

- 1. kohalik omavalitsus (Saku vald) on valmis korraldama kaevandatud maa korrastamise käigus loodava rannaala avaliku kasutuse ja heakorra;*
- 2. keskkonnavalda nr KMIN-135 omaja AS Silikaat ei ole jõudnud mäetöödega Männiku liivakarjäär katastriüksusel (katastritunnus 71901:001:1156) sellisele kaugusele, et nõlvad on juba kujundatud loa graafilistele lisadele vastavalt;*
- 3. ujumiskoha rajamisega ei kahjustata kõre ja kivisisaliku püsielupaika;*
- 4. rannaala ei hakata kasutama enne ala korrastatuks tunnistamist, sh peab olema korrastatuks tunnistatud ka Männiku liivakarjäär katastriüksus (katastritunnus 71901:001:1156).*

Männiku liivakarjääri keskkonnavalda nr KMIN-135 omaja AS Silikaat vastas 23.02.2026 e-kirjaga (registreeritud KOTKAS-s 23.02.2026 numbriga DM-132797-21) kokkuvõtvalt, et olemasolev veepiir on rajatud kaldega 1:3 vastavalt keskkonnavaldaale. 1:8 kallakut on võimalik (majanduslikult mõistlik- tuhandeid tonne liiva vette tagasi lükkamata) teostada vaid olemasoleva maismaa arvelt veealust rannaala kujundades, kuid seda takistab püsielupaiga kaitsevöönd, mis ei luba uusi veealuseid alasid tekitada. Enne kui eelmainitud takistus pole kõrvaldatud, ei ole AS-l Silikaat võimalik seisukohta kujundada, kuna ei tohi lubada midagi, mis läheks vastuollu kehtiva liigikaitse määrusega. Kui veealune kaevandamine on seal piirkonnas siiski lubatud, sooviks AS Silikaat kaevandada seal piirkonnas vastavalt kehtivale kaevandamisloale. Seoses Rail Balticu ehitusega eraldati Silikaadi renditavatelt aladelt ka kõrval olev RB kaitsevööndi kinnistu (71901:001:1155) ehk Silikaadil pole enam korrektselt läbitavat ligipääsu sealse rannaala maavara turustamiseks.

Esitatud arvamused ühtivad Keskkonnaameti seisukohaga, et rannaala kujundamise nõuet ei saa korrastamistingimustesse lisada. Nii Männiku liivakarjääris säilinud maismaa asemele kui ka Männiku IV liivakarjääri alale alalise veekogu kas või osaline rajamine pole võimalik, kuivõrd

maismaa osad on määratud püsielupaigaks ja allpool veepiiri kaevandamine on keelatud. Püsielupaiga likvideerimine ei ole lähitulevikus tõenäoline. Männiku liivakarjääri nõlvad on hetkel kaldega 1:3 ja mäeeraldise korrastatuks tunnistamise aega ei ole võimalik ette ennustada, kuid suure tõenäosusega hakkaksid inimesed ala kasutama siiski juba varem, mistõttu ei saaks tagada Maa- ja Ruumiameti tingimuste täitmist.

Kuna Männiku liivakarjääriga külgnevas osas nõlvatervikut ei teki, jääb Männiku IV liivakarjääri korrastamisel läänekülg avatud liivaga väljaks ja seeläbi on hiljem tagatud võimalus kasutada korrastatud karjäärialasid puhkeotstarbel. Soovitud nõlvusega ujumiskoha rajamine ei ole tänases olukorras võimalik.

3.2. Keskkonnamõju hindamine

Keskkonnamõju hindamise ja keskkonnajuhtimissüsteemi seaduse (*KeHJS*) § 6 lõike 2 punkti 2 ja § 27 lõike 1 kohaselt annab Keskkonnaamet eelhinnangu selle kohta, kas kaevandatud maa korrastamisel on oluline keskkonnamõju. *KeHJS* § 2² sätestab, et keskkonnamõju on oluline, kui see võib eeldatavalt ületada mõjuala keskkonnataluvust, põhjustada keskkonnas pöördumatuid muutusi või seada ohtu inimese tervise ja heaolu, kultuuripärandi või vara.

KeHJS § 6 lõike 2 loetelu on § 6 lõike 4 alusel täpsustatud Vabariigi Valitsuse 29.08.2005 määrusega nr 224 „Tegevusvaldkondade, mille korral tuleb anda keskkonnamõju hindamise vajalikkuse eelhindang, täpsustatud loetelu“ (*määrus*). Kavandatav tegevus (Männiku IV liivakarjääri korrastamine) ei kuulu *KeHJS* § 6 lõike 1 loendisse ega ka määruse loendisse, mistõttu *KeHJS* § 3, § 6, § 11 lõigete 3 ja 4 ning määruse alusel ei ole antud juhul keskkonnamõju hindamise algatamine kohustuslik, samuti ei ole vajalik eelhindamine ning keskkonnamõju hindamise vajalikkuse kaalumine.

Tulenevalt eelnevast ei ole vajalik koostada keskkonnamõju hindamise eelhindangut Männiku IV liivakarjääri korrastamistingimuste andmisel.

3.3. Jäätmete kasutamine

Jäätmetekke vältimise ja jäätmehooldusmeetmete väljatöötamisel ning rakendamisel tuleb juhinduda jäätmeseadusega kehtestatud jäätmehierarhiast, kus jäätmetekke vältimine peab olema kõige prioriteetsem tegevus. Kui jäätmeteket ei ole võimalik vältida, siis tuleb leida võimalusi jäätmete korduskasutuseks või ringlusse võtuks.

Karjääride korrastamisel on teatud juhtudel mõistlik kasutada püsijäätmeid. Püsijäätmed sobivad karjääri korrastamisel täiteks. Täitmisel peab ettevõtte jälgima, et taaskasutatav materjal ei sisaldaks ohtlikke aineid üle kehtestatud piirnormide ning ei sisaldaks orgaanikat (oksad, lehed jms). Jäätmete hulgas, mida kasutatakse karjääri korrastamisel, ei tohi olla klaasi, plasti jms jäätmeid, mis võivad klassifitseeruda püsijäätmeteks, kuid mille puhul tuleb vastavalt jäätmehierarhiale eelistada ringlusse võttu uute toodete valmistamisel.

Püsijäätmete kasutamisel tuleb järgida keskkonnaministri 21.04.2004 määrust nr 21 „Teatud

liiki ja teatud koguses tavajäätmete, mille vastava käitlemise korral pole jäätmeloa omamine kohustuslik, taaskasutamise või tekkekohas kõrvaldamise nõuded“ (*määrus nr 21*). Männiku IV liivakarjääri puhul tuleb eelisjärjekorras kasutusele võtta karjääri töötamisega kaasnev turustamiseks sobimatu looduslik materjal (katend) ning kasutada alal, kus see pole keelatud. Männiku kõre ja kivisisaliku püsielupaiga orgaanikaga lausaliselt katmine ja taasmetsastamine on keelatud. Üksikpuude istutamine on lubatud.

4. VAIDLUSTAMINE

Korraldust on võimalik vaidlustada 30 päeva jooksul teatavaks tegemisest, esitades vaide haldusakti andjale haldusmenetluse seaduses sätestatud korras või kaebuse halduskohtusse halduskohtumenetluse seadustikus sätestatud korras.

(allkirjastatud digitaalselt)

Siret Punnisk

juhataja

maapõuebüroo

Teadmiseks: AS Silikaat, Kiili Vallavalitsus, Maa- ja Ruumiamet, Riigi Kaitseinvesteeringute Keskus, Saku Vallavalitsus

Marin Varblane

vanemspetsialist

maapõuebüroo

Pauli Saag

peaspetsialist

looduskasutuse osakond

Monika Laurits-Arro

spetsialist

loodushoiutööde büroo